

**M U N I
P E D**

7. seminář

Hygienické požadavky. Stravování v MŠ.

JUDr. Radovan Malachta

Podzimní semestr 2023 – Základy práva pro MŠ

**MUNI
PED**

Hygienické požadavky

Brainstorming

*Co vše byste zařadili do hygienických požadavků na provoz MŠ?
Co musíte splnit, abyste tyto požadavky naplnily?*

Upozornění

- to, co je v prezentaci, vychází převážně z právních předpisů
- nicméně jsou zde naznačeny vazby mezi předpisy a systematika předpisů
- na kolokviu předpisy můžete používat – tzn. neučíte se informace nazpaměť
- důležité je vědět, kde to najdu, znát souvislosti a vazby s jinými předpisy a mít základní povědomí (nebude čas na kolokviu teprve „studovat“ předpisy)
- vybrat to relevantní pro MŠ (jen některé části či ustanovení)

Základní právní úprava

Předpisů je více

zákonná úprava

- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

podzákonná úprava

- vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých

Zákon o ochraně veřejného zdraví

§ 7 a 7a zákona

- školy (vč. MŠ i dětských skupin) povinny zajistit, aby byly splněny hygienické požadavky upravené **prováděcím právním předpisem** (tj. ta vyhláška – viz dále) na prostorové podmínky, vybavení, provoz, osvětlení, vytápění, mikroklimatické podmínky, zásobování vodou, úklid a nakládání s prádlem
- **režim dne** – upravuje provozní řád (vč. pohybové výchovy, otužování, režim stravování a pitný režim) – je to předmětem státního zdravotního dozoru, KHS neschvaluje, ale může nařídit změnu řádu
- dítě vykazující **známky akutního onemocnění** – oddělení od ostatních a zajistit dohled zletilé fyzické osoby (tj. 18 let a více)
- ustanovení § 7a zákona – **zákaz nabízet k prodeji ve škole potraviny**, které jsou v rozporu s výživovými požadavky na zdravou výživu dětí ve věku do ukončení povinné školní docházky

„Pamlsková vyhláška“

- vyhláška č. 282/2016 Sb., o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama a které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních
 - zmírněna 2018
 - <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-282>

Pamlsková vyhláška se zmírní

24. 5. 2018, 20:35
Právo, Novinky, tin, fš

Pamlsková vyhláška, která zakazuje dětem kupovat si ve škole nezdravé pochutiny, by měla být od září mírnější. Změnu chystají ministři školství a zdravotnictví v demisi Robert Plaga (ANO) a Adam Vojtěch (za ANO). Ve vyhlášce by se měly upravit limity obsahu tuku, cukrů a soli v prodáváných výrobcích. Neznamená to však prý, že se do automatů na školních chodbách vrátí slazené limonády.

Zákon o ochraně veřejného zdraví

§ 8 až 12 zákona

- nastavuje pravidla pro školy v přírodě a zotavovací akce
 - **zotavovací akce**: organizovaný pobyt 30 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než 5 dnů, jehož účelem je posílit zdraví dětí, zvýšit jejich tělesnou zdatnost, popřípadě i získat specifické znalosti nebo dovednosti – pokud ne, jde o jinou podobnou akci pro děti (§ 12)
 - **škola v přírodě**: zotavovací pobyt bez přerušování vzdělávání dětí MŠ, který organizuje MŠ – delší, jak 5 dní, jinak se jedná o jinou podobnou akci pro děti (viz § 12), ale není podmínka min. počtu dětí
 - stanovení povinností pro **pořádající osobu** (§ 8) – osoba, která pořádá, ne ta, co nabízí, škola v přírodě je to škola, která děti vysílá na školu v přírodě
 - pořádající osoba či škola informuje min. měsíc předem orgán ochrany zdraví (tj. KHS, v jejímž obvodu je akce konána) před zahájením školy v přírodě či zotavovací akce (náležitosti § 8 odst. 3 zákona)

– **které dítě? (§ 9 zákona) – pro zotavovací akce a školy v přírodě delší 5 dnů**

- 1) zdravotně způsobilé
- 2) nejeví známky akutního onemocnění
- 3) nepřišlo ve 14 kalendářních dnech před odjezdem do styku s osobou infekčně nakaženou či podezřelou z nákazy
- 4) jen pro zotavovací akce, ne školy v přírodě - podrobilo se stanoveným pravidelným očkováním / je imunní či předloží doklad o kontraindikaci (od 1.5.2020) – dle vyhlášky o očkování proti infekčním nemocem (č. 537/2006 Sb.) – vystavuje zpravidla poskytovatel zdravotních služeb

(body 2) a 3) – „prohlášení o bezinfekčnosti“ – zákonným zástupcem)
přebírá zdravotník, archivace po dobu 6 měsíců od skončení akce

- **podmínky účasti fyzických osob činných při škole v přírodě a zotavovací akci (§ 10 zákona)**
na akce bez ohledu na počet dnů – posudek o zdravotní způsobilosti – není vyžadován u pedagogických pracovníků a zdravotnických pracovníků
osoby činné při stravování – zdravotní průkaz
- **povinnost školy a pořádající osoby – podívejte se na § 11 zákona, co je potřeba zajistit**
- **jiné podobné akce pro děti a škola v přírodě na kratší dobu (§ 12) – zákon odlišuje, není například vymezen účel, mírnější požadavky**

§ 8 až 12 zákona

Při organizovaném pobytu dětí v počtu menším nebo po dobu kratší, než stanoví § 8 odst. 1 věta první, s výjimkou akcí pořádaných pro děti v poměru rodinném a obdobném, musí osoba, která akci pořádá, zajistit hygienicky nezávadný stav zařízení, zásobování akce pitnou vodou v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem pro zotavovací akce a účast pouze fyzických osob, které splňují podmínky stanovené v § 10 odst. 1 a 3. Škola, která vysílá děti na školu v přírodě na dobu 5 dnů nebo kratší, musí zajistit hygienicky nezávadný stav zařízení a zásobování akce pitnou vodou v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem pro zotavovací akce.

Vnitřní prostředí a venkovní hrací plochy

- **vnitřní prostředí** pobytových místností – nutno splnit hygienické limity chemické, fyzikální a biologické
 - vyhláška č. 6/2003 Sb. – nemusíte znát, jen pro úplnost výkladu k nahlédnutí
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-6>
- **venkovní hrací plochy** – písek užívaný ke hrám dětí v pískovištích nesmí být mikrobiálně, chemicky a parazitárně znečištěn nad hygienické limity (prováděcí právní předpis)
 - podmínky provozování – provozní řád stanovený provozovatelem

Další úprava v zákoně

§ 30/3, 31/5, 33 zákona

- ochrana před hlukem a vibracemi
 - tzv. chráněný venkovní prostor – do vzdálenosti 2 m od obvodového pláště školy
 - tzv. chráněný vnitřní prostor – pobytové místnosti v MŠ
nesmějí být instalovány stroje a zařízení o základním kmitočtu od 4 do 8 Hz (x studie)
- očkování – § 50 – viz minulé přednášky

Vyhláška

- vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých
- vyhláška MZdr po dohodě s MŠMT a MPSV
- **dotýká se:** prostorových podmínek, vybavení, provozu, osvětlení, vytápění, mikroklimatických podmínek, zásobování vodou a úklidem (nejen) mateřských škol

Jen si přečtete, co
vše upravuje pro představu,
kde to najít

Prostorové podmínky mateřských škol § 3

„Venku“

- pro pobyt a hry dětí – tzv. nezastavěná plocha vč. travnaté plochy
 - nejméně 4 m² na 1 dítě
- potřeba myslet i na volbu rostlin a dřevin
 - dbát je potřeba na ochranu a zdraví dětí
 - nesmí snížit parametry denního osvětlení ve vnitřních prostorech (ČSN 730580-1,2,3)
 - požadavek na vzdálenost dřeviny od budovy (min. tak, jaká je max. výška stromu)
 - řádná závlaha (vody I. třídy - ČSN 757143)

Prostorové podmínky mateřských škol § 4

„Uvnitř“

- pro výuku, volné hry dětí, jejich odpočinek, osobní hygienu s otužováním, tělesná cvičení a zajištění stravování (poslední uvedené lze mít jiném zařízení)
- plocha denní místnosti – 4 m² na 1 dítě (příp. 3 m² za podmínek)
- plocha pro lehátko/lůžko – 1,7 m² na 1 dítě
 - pevná opora zad
 - individuálně označené a přidělené lůžkoviny pro každé dítě
 - ukládání – řádné provětrání a oddělení lůžkovin pro každé dítě
- právo upravuje i požadavky na podlahy

Další prostorové podmínky

zejm. § 4a

– šatny a hygienická zařízení, záchody a umývárny

- záchody a umývárny přístupné ze šatny a denní místnosti
- nedělí se podle pohlaví (rozdíl od ZŠ), osvětleny a větrány
- příklad:

pro 5 dětí – 1 dětská mísa a umyvadlo

místo 2 WC – lze dětské pisoáry – výška zpravidla 40 cm

umyvadla – zpravidla 50 cm, výtokový ventil zpravidla 60 cm

1 záchod na 20 dívek, 1 záchod na 80 chlapců, 1 pisoár na 20 chlapců

ručníky – na jedno použití nebo každý žák vlastní, ale nesmí se dotýkat jiných ručníků

množství přiváděného a odváděného vzduchu

minimální a maximální teplota v jednotlivých částech budovy atd. atd.

Znovu: nemusíte umět, je to spíše pro zajímavost, abyste věděli, na co všechno právo musí myslet a regulovat

– vybavení nábytkem

- zohledňuje rozdílnou tělesnou výšku dětí a žáků a podporuje správné držení těla
- v MŠ nelze mít patrové postele
- stanovena je např. i výška sedadla, hloubka sedadla, náklon desky stolu atd.

§ 11

Další hygienické požadavky ve vyhlášce

§ 12 a násl.

Osvětlení

- vyhovující denní osvětlení odpovídající normovým požadavkům (ČSN 730580-1,2,3)
- vyžaduje se směr denního osvětlení zleva a shora
- *výška horizontálních srovnávacích rovin pro návrh a posouzení osvětlení místa zrakového úkolu – u denního osvětlení v zařízeních pro výchovu a vzdělávání a provozovnách pro výchovu a vzdělávání pro děti předškolního věku je 0,45 m nad podlahou*

§ 17 a 18

Mikroklimatické podmínky

- musí být okna zajištěna proti rozbití v důsledku průvanu v místnosti, kde se větrá okny
- pokud 3 dny po sobě jdoucí klesne minimální teplota vzduchu – MŠ zastaví provoz
- vzduchotechnická zařízení

Požadavky na vodu

- dodávka tekoucí pitné vody – na 1 dítě MŠ – 60 l pitné vody denně
- co to je pitná voda – definice ne ve vyhlášce, ale v zákoně o ochraně veřejného zdraví (ustanovení § 3)
 - veškerá voda v původním stavu nebo po úpravě, která je určena k pití, vaření, přípravě jídel a nápojů, voda používaná v potravinářství, voda, která je určena k péči o tělo, k čištění předmětů, které svým určením přicházejí do styku s potravinami nebo lidským tělem, a k dalším účelům lidské spotřeby, a to bez ohledu na její původ, skupenství a způsob jejího dodávání

§ 20

Provozní podmínky

- režim dne v MŠ – dle školského zákona (obecné nastavení)
- MŠ – pobyt venku
 - zpravidla 2 hodiny dopoledne
 - odpoledne podle délky pobytu v zařízení
 - lze upravit podle venkovních teplot, v létě – co největší rozsah činností venku (stíněné terasy)
 - kdy NE: mimořádně nepříznivé klimatické podmínky, smogová situace

§ 21

Úklid a výměna lůžkovin

– úklid

- denně: všechny podlahy/povrchy na vlhko setřít, koberce vysavačem, vynášet odpadky, umytí umývadla, mušlí a záchodů (prostředek s desinfekcí)
- nejméně 1 týdně: omyvatelné části stěn hygienických zařízení
- nejméně 2x ročně: umytí oken, světel a svítidel, celkový úklid všech prostor a předmětů
- 1x za 3 roky: malování či dle potřeby
- pravidelně: údržba nuceného větrání/klimatizace/vzduchotechnického zařízení

– výměna lůžkovin a ručníků v MŠ

- lůžkoviny: jednou za 3 týdny, v případě potřeby ihned
- požadavky na skladování
- ručníky: jednou za týden, v případě potřeby ihned

Lesní školky – specifika

§ 9

- zajištění pitné vody – lze i v čistých a uzavíratelných nádobách pro styk s potravinami
- v bezprostřední blízkosti či zázemí – hygienické zařízení
- zázemí – ochrana před nepříznivými klimatickými podmínkami, uložení osobních věcí dětí i věcí školy
- prostředky pro poskytnutí první pomoci

Co když to nesplním?

- přešupek (správní právo, resp. správní řízení)
- upravuje **zákon o ochraně veřejného zdraví** (§ 92d a 92e)
 - hygienické požadavky na provoz, prostorové podmínky, vybavení, osvětlení, vytápění, mikroklimatické podmínky, zásobování vodou, úklid nebo nakládání s prádlem – pokuta do 30 000 Kč
 - porušení zákazu nabízení vymezených potravin – až 50 000 Kč
 - některé méně závažné přešupky vymezené § 92d – až 5 000 Kč
 - požadavky na vnitřní prostředí stavby a venkovní plochy – až 2 000 000 Kč
- udělí příslušná krajská hygienická stanice (§ 93)
- samozřejmě se můžete bránit proti uložené pokutě

Školský zákon

- podmínky pro hygienu nijak nestanovuje
- lze se opřít o **ustanovení § 29 školského zákona**
 - povinnost přihlížet k základním fyziologickým potřebám dětí, žáků a studentů a vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů
 - zajistit bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb

Má učitel MŠ povinnost pomáhat dětem např. v souvislosti s hygienou?

Příklad 1

1. Mateřská škola vysílá děti na školu v přírodě. Škola v přírodě trvá od pondělí do čtvrtka. V takovém případě je škola oprávněna vyžadovat očkování (doklad, že je imunní či nemožnost podrobit se očkování pro kontraindikaci) i od dětí, které se účastní povinného předškolního vzdělávání.
2. Pokud jede mateřská škola na zotavovací akci, musí mít pedagogický pracovník posudek o zdravotní způsobilosti vydaný registrujícím poskytovatelem zdravotních služeb v oboru všeobecné praktické lékařství nebo v oboru praktické lékařství pro děti a dorost.
3. Chráněný venkovní prostor (před hlukem a vibracemi) je stanoven vyhláškou ministerstva do 2 metrů od obvodového pláště školy.
4. Koberce v mateřské škole je potřeba vysávat denně.
5. Výměnu lůžkovin v mateřské škole je potřeba provádět nejméně každý měsíc; v případě potřeby ihned.
6. Pokud mateřskou školu navštěvuje 50 dětí (plná kapacita), je potřeba zajistit tekoucí pitnou vodu nejméně v množství 3000 litrů denně.

Příklad 1 pokračování

7. Mateřská škola dodržuje právní normy, pokud ve třídě s 24 dětmi má určenou plochu pro lehátka nebo lůžka pro spánek 38 m².
 8. V mateřské škole lze mít patrové postele
 9. Podle příslušné vyhlášky pozemek mateřské školy musí být oplocen z důvodu ochrany majetku školy proti krádežím.
 10. Pokud mateřská škola nevyhoví právním normám na osvětlení, může jí být uložena pokuta až 50 000 Kč.
 11. Pokuty za porušení právních norem týkající se mikroklimatických podmínek ve škole uděluje krajská hygienická stanice (toho obvodu, ve kterém se nachází mateřská škola).
 12. V případě nesouhlasu s pokutou či její výší udělenou krajskou hygienickou stanicí se lze odvolat k Nejvyššímu správnímu soudu.
- *OTÁZKA NAVÍC: Kapacita mateřské školy zapsaná ve školském rejstříku je 100 dětí. Školu navštěvuje 58 dívek a 42 chlapců. Kolik záchodů pro dívky a pro chlapce, kolik pisoárů pro chlapce a kolik umyvadel v předsíňkách záchodů musíte mít?*

**MUNI
PED**

Stravování v MŠ

Základní právní úprava

zákonná úprava

- školský zákon

podzákonná úprava

- vyhláška o školním stravování

Školský zákon

§ 119 a násl. ŠkZ

– zařízení školního stravování

- uskutečňuje se školní stravování dětí v době jejich pobytu v MŠ
- lze také v době školních prázdnin – ale mají MŠ prázdniny?
- lze i pro zaměstnance i další (cizí) osoby za úplatu
- zde se přednostně zajišťuje školní stravování, lze smluvně i u jiného poskytovatele stravovacích služeb
- zřizuje a zrušuje obec nebo svazek obcí u škol, které zřizuje (§ 179/1 c) ŠkZ), příp. kraj/Ministerstvo (§ 181 ŠkZ, § 8/3 ŠkZ)

– hmotné zabezpečení (§ 122 ŠkZ)

- poskytuje se hmotné zabezpečení, které zahrnuje školní stravování po dobu jejich pobytu v MŠ
- zajišťuje právnická osoba, která vykonává činnost školy nebo školského zařízení, dle podmínek ve spolupráci se zřizovatelem

Školský zákon

- řídí se **výživovými normami**
- není-li uhrazena úplata za stravování v MŠ zákonným zástupcem ve stanoveném termínu a nedomluví-li se jinak, ředitel MŠ může **rozhodnout o ukončení předškolního vzdělávání** (§ 35/1 d ŠkZ)
- jiná pravidla pro **lesní školky** – pouze pro děti lesní školky
 - **mají výdejnu** – zřizuje pouze právnická osoba vykonávající činnost lesní mateřské školy (čili sama lesní MŠ)

Vyhláška o školním stravování

§ 2

- vyhláška MŠMT č. 107/2005 Sb.
- platí to, co vždy – provádí zákon do podrobností či upřesnění
- **kdo zabezpečuje školní stravování**
 - zařízení školního stravování
 - jiná osoba poskytující stravovací služby – jen výjimečně, není-li možné využít první možnost
- **dietní stravování** – je možné potvrzení registrujícího poskytovatele zdravotních služeb
- **provozovatel stravovacích služeb stanoví**
 - výši finančních normativů na nákup potravin
 - podmínky přihlašování a odhlašování strávníků a jídel
 - organizaci výdeje jídel
 - způsob hrazení úplaty za školní stravování
 - další podmínky

Vyhláška o školním stravování

– výživové normy

- musí být zachovány, i když je nabízeno více jídel k výběru
- údaje o plnění výživových norem – uchovávat alespoň 1 kalendářní rok

§ 2

– typy zařízení školního stravování

- školní jídelna
- školní jídelna – vývařovna
- školní jídelna – výdejna
- výdejna lesní MŠ

§ 3

– **zařízení** = samostatný soubor místností a prostor, v němž jsou uskutečňovány stravovací služby

– **vývařovna** = připravuje jídla, která vydává výdejna nebo výdejna lesní mateřské školy

– **výdejna** = vydává jídla, která připravuje jiný provozovatel stravovacích služeb; vždy jen 1 (neplatí pro dietní stravování), sama může doplňková jídla

Vyhláška o školním stravování

§ 4

- rozsah služeb = na co má právo dítě v MŠ odebrat
- MŠ s celodenním provozem
 - oběd, jedno předcházející a jedno navazující doplňkové jídlo
- MŠ s polodenním provozem
 - oběd a jedno předcházející doplňkové jídlo, nebo oběd a jedno navazující doplňkové jídlo
- MŠ s internátním provozem
 - hlavní a doplňková jídla s výjimkou druhé večeře
- ve všech provozech – pitný režim
- první den neplánované nepřítomnosti strávnicka = považuje se za pobyt

- hlavní jídlo = oběd a večeře
- doplňkové jídlo = snídaně, přesnídávka, svačina a druhá večeře
- oběd = polévka nebo předkrm, hlavní chod, nápoj a případně doplněk (salát, dezert, ovoce)
- večeře = hlavní chod, nápoj a případně doplněk (salát, dezert, ovoce).

Vyhláška o školním stravování

- rozpis výživových norem: druh a množství vybraných potravin v g na strávnicka a den – příloha 1 k vyhlášce
- jiné normy pro celodenní stravování a laktoovovegetariánskou výživu
- v hodnotách "jak nakoupeno" (tudíž syrový stav)
- cukry a tuky – horní hranice, jinak lze tolerance $\pm 25\%$, nad horní hranici lze zvýšit zeleninu, ovoce, luštěniny
- zmíněn vitamín C (nápoje, kompoty, zeleninové saláty)

hlavní a doplňková jídla	Druh a množství vybraných potravin v g na strávnicka a den									
	Maso	Ryby	Mléko tekuté	Mléčné výr.	Tuky volné	Cukr volný	Zelenina celkem	Ovoce celkem	Brambory	Luštěniny
3-6 r. přesnídávka, oběd, svačina	55	10	300	31	17	20	110	110	90	10

Vyhláška o školním stravování

- úplata za stravování = tzv. **finanční normativ** – **příloha 2 k vyhlášce**
 - změna byla od 1.2.2023

Věkové skupiny strávníků, hlavní a doplňková jídla	Finanční limity Kč/den/strávník
1. Strávníci do 6 let	
snídaně	9,00 až 20,00
přesnídávka	8,00 až 15,00
oběd	17,00 až 36,00
svačina	8,00 až 15,00
večeře	15,00 až 28,00
Celkem (celodenní)	57,00 až 114,00
na nápoje	4,00 až 8,00

Metodická doporučení MŠMT

Odkaz zde

- <https://www.msmt.cz/vzdelavani/metodicka-doporuceni-ke-skolnimu-stravovani>

Příklad 2

13. Za peníze může mateřská škola nabízet stravování například lidem v důchodu.
14. Školní stravování v mateřské škole je poskytnutím hmotného zabezpečení podle školského zákona.
15. V mateřské škole lze nabízet k prodeji žvýkačky bez cukru.
16. Průměrná měsíční spotřeba v mateřské škole (dítě 5 let) při celodenním stravování je 150 g brambor „jak je nakoupeno“ na den a strávnicka.
17. První den neplánované nepřítomnosti strávnicka ve škole se považuje za pobyt ve škole pro účely vyhlášky o školním stravování.
18. Součástí oběda v mateřské škole musí být vždy polévka.
19. Zálohu na úplatu za školní stravování v mateřské škole lze stanovit i na tři měsíce, pokud se tak zařízení školního stravování dohodne se zákonným zástupcem.
20. Vývařovna v rámci školního stravování připravuje jídla, která vydává výdejna nebo výdejna lesní mateřské školy. Vývařovnou může být i lesní mateřská škola.
21. Mateřská škola může zajistit dietní stravování i u jiného provozovatele stravovacích služeb.
22. Pokud mateřská škola s celodenním provozem poskytuje přesnídávku, oběd, svačinu a nápoje, může mít stanovenou úhradu za toto stravování vč. nápojů 75 Kč.

**MUNI
PED**

**Děkuji za pozornost
malachta@mail.muni.cz**